

ТИЖНЕВИК: REVUE HEBDOMADAIRE: ТРИДЕНТ **UKRAINIENNE**

Число 10 (610) Рік вид. XIV. 6 березня 1938 р. Ціна 2 фр. Prix 2 fr.

Париж, неділя, 6 березня 1938 року

2 березня в Москві, перед вищим військовим судом розпочався процес низки видатних совітських достойників, що їх обвинувачують у державній зраді. На такі справи в Москві вже виробився трафарет, що його незмінно пристосовують у тих випадках, коли треба «ліквідувати» недавніх партійних лідерів, вождів червоної армії чи повноважних дипломатичних представників закордоном. Недалеко од нього відбігає і теперішній процес: маємо тут і саботаж, і тероризм, і намагання підірвати воєнну міць совітську, і бажання зкинути сучасний режим, що на те ніби, ще перебуваючи коло влади, здавна працювали оскаржені, серед яких бачимо й ідеолога партії Бухарина, і колишнього голову совнаркому Рикова, ще недавно всемогутнього чекиста Ягоду, і наших близьких знайомих — першого намісника червоної Москви на Україні, її ката Раковського, і перевертня-землячка Гринька та інших. Вже через ці імена нова судова комедія в Москві робить певне враження і закордоном, де вже давно відвикли дивуватися тому, що відбувається на повитому кровавим туманом Сході.

Та є де-які моменти, які виводять цю справу по-за межі, досі в Москві прийняті.

Коли, як і звичайно, вина скидається на отих «троцькістів», що їм до компанії додається «правиця», то цього разу, в процесі визначну роль відводять і «буржуазним націоналістам України, Білоруси, Грузії, республік Центральної Азії, Вірменії та Азербейджану».

Коли кравугольним каменем обвинувачення являється «шпіннаж на користь чужеземних держав», то метою змови ніби було — «досягти розподілу ССРСР і передати під владу тих чужеземних держав Україну, Білорусь, республіки Центральної Азії, Грузію, Вірменію й Азербейджан та приморські смуги Далекого Сходу».

Як бачимо, в порівнянні з попередніми процесами, де закидався обвинуваченням намір одірвати од Москви Україну, тепер база звинувачення поширена і охоплює разом із нашою батьківщиною і землі інших поневолених Московою народів.

Нема напевно в світі таких імовірних, хто міг би тому повірити, що москаль Бухарин, болгарин Раковський і жид Ягода стали раптом прихильниками самостійності України і борцями за її визволення. Але характерно, що, виставляючи претексти, щоб пристойним способом, відповідно до «совітської законності», на той світ випроводити найближчих помішників і співробітників, кремлівський вотодарь висуває обвинувачення їх у сепаратизмі. Характерно, що на цю саме ноту напірає повідомлення совітського агенства «ТАС», яке аж тричі в телеграмі, поданій до закордонної преси, перелічує згадані вище поневолені країни.

Це настирливе повторення само собою підкреслює спільність інтересів народів, що знаходяться в московському ярмі, в їх боротьбі проти окупанта, і наявне виявляє той невралгічний пункт совітського союзу, за який він найбільше боїться і від якого, — він те певно знає, — прийде йому неминучий кінець: національні рухи і непереможна воля українського та інших народів бути господарями на власній землі.

* * *

Нечувана напасть на найвищого достойника української Греко-Католицької Церкви митрополита Андрея Шептицького, що її допустився посол польського союму п. Войцеховський у двох своїх образливих виступах, викликала велике обурення серед українського громадянства, і не лише в Галичині. Однодушні протести об'єднали у Львові політичних провідників, представників наукового світу, просвітніх, економічних та інших організацій. Столиця землі і найглухіше село — зійшлися в одному почутті.

ті обурення й пошани, які знайшли свій вираз у прилюдних маніфестаціях, спеціальних делегаціях та численних письмовних заявах.

І ці настрої вийшли по-за межі краю, знайшли собі відгук серед українців і на чужині.

Коли для наших земляків греко-католиків митрополит Шептицький являється головою їх церкви, то всі українці, без різниці віроісповідання, шанують в його особі визначного сина рідної землі, перед нею многозаслуженого, глибокого патріота, гоїного мецената української культури.

Високопреосвященного митрополита А. Шептицького в цій тяжкій прикrostі просимо прийняти вислови найглибшої пошани іменем земляків наших з Великої України, які гуртуються коло «Тризуба» і всім серцем поділяють його віру, що «під такими ударами сталиться характер нації та виробляється загальна між нами солідарність» *).

ШЛЯХОМ МОСКОВСЬКОГО ЦЕНТРАЛІЗМУ

Скликання «найдемократичнішого в світі парламенту» не мало властиво майже ніякого впливу на внутрішнє суспільно-політичне життя ССРСР. Кільки засідань найвищого совіту не полишили найменшого сумніву відносно його «балаганних» демагогічно-пропагандивних завдань в межах ССРСР і по-за ними, бо він є просто одним із політичних засобів у переведенні великого плану московської олігархії із Сталіним на чолі, плану зміцнення кайданів, якими прикуто окуповані землі до Московщини.

Цього року переводиться в життя той план московського централізму, який було оброблено теоретично торік. Московська олігархія поспішає закінчити «трьохтисячелітню» історію об'єднання «совітських» народів, яку Сталін наказав напихати в голови нещасливих совітських школярів. Разом з тим виявляється все брутальніше, що «совітський» народ, вигаданий в цій історії, має бути тотожним із московським народом, який має пожерти колись заможні інші нації ССРСР, як худі єгипетські корови гладких. Сучасне горячкове переведення низки централістичних

*) З відповіді митрополита представникам українського громадянства у Львові 6 лютого с. р. («Діло», ч. 28).

«реформ», кінця якої ще не видно, має на меті змосковщення інших націй під політичним і національним оглядом.

Мети цієї найвищий совіт з його гумористичною радою національностей заховати ані трохи не може; не лише тому, що цей «парламент» є ляльковим театром у руках московської олігархії, а й тому, що навіть в цій ярмарковій буді надмірна перевага московського елементу над іншими націями не прикрита хоч дрантивою запоною. Коли, наприклад, Кремль зажадав, щоб президії найвищого совіту було надано право проголошувати виїмковий стан в кожній совітській республіці і в цілм ССРСР, то цей «закон» було переведено негайно після безсоромної промови Косіора звичайним піднесенням рук.

Рада народніх комісарів як орудувала перед скликанням найвищого совіту, так орудує й тепер, ніби ніякого «парламенту» й не було. Кому дати «законодатну» ініціативу — залежить виключно від кремлівської олігархії. «Реформу» московського терору запропонував, наприклад, чомусь ЦК всесоюзної комуністичної партії, хоч це мусів би зробити «парламент». Для переведення змін в управі ССРСР, які порушують самі основи совітської «конституції» та політичні відносини між московським центром та національними республіками, рада народніх комісарів ані трохи не потребує питатися «парламенту».

Сутомосковське походження всіх «реформ» останніх місяців стверджує перед усім їх наскрізь централістичний напрямок. Цей буйний розвиток московського централізму в останній часі не є, розуміється, ніяким випадком. Саме централізм має усунути численні хиби совітського господарського й суспільно-політичного життя, бо всі вони походять з того-ж самого джерела, з боротьби чужих націй проти московського центру, яка руйнує цілий совітський лад.

За кілька тижнів до першої сесії найвищого совіту було утворено економічну раду при совнаркомі ССРСР, що має розглядати та предклатати на ухвалу СНК річні та кварталні народні - господарські плани, ухвалювати плани постачання будівельних матеріалів, тако-ж як і інших матеріалів технічного урядження та товарів широкого вжитку; плани залізничного та водного транспорту, сезонних сільських робіт, постачання хліборобських продуктів і т. ин. Вона має розглядати справоздання відносно здійснення господарських планів, перевіряти виконання рішень уряду в господарських справах, розглядати становище окремих галузей народнього господарства та переводити заходи для поліпшення їх стану; розглядати справу цін, праці і зарібної платні; вона має рішати питання про утворення й ліквідацію господарських організацій, а тако-ж про передання користування державним майном з одного урядового відділу до другого, та інші господарські питання. Економічна рада видає постанови й зарядження, які обов'язують всі наркомати ССРСР в господарських справах. При розгляді питань в економічній раді мають право бу-

т и присутніми представники заінтересованих наркоматів і со-
ю з н и х р е с п у б л і к . . . які можуть оскаржувати її поста-
нови протягом одного місяця, що чинності їх не припиняє. От-
же звичайна постанова совнаркому не лише становить «союзні»
республіки на рівень наркоматів, а й відбирає у цих республік
навіть ті злиденні рештки господарської самостійності, які во-
ни ще мали досі.

Але економічної ради очевидно не вистачає, щоб задоволи-
ти цілком централізаторський шал московських «реформаторів».
Ледви роз'їхались члени найвищого совіту додому, чи й не додому,
як Молотов з Петрунічевим підписали указ про створення нового
централізаторського органу, так зв. планової комісії, що має та-
ко-ж бути знаряддям совнаркому, який і призначає її 11 членів.
Завданням її є складати річні плани совітського господарства
та дбати про координування його поодиноких галузей. Для вико-
нання цього завдання комісія посилає своїх відпоручників до від-
повідних органів н а ц і о н а л ь н и х р е с п у б л і к , які
мають тако-ж стежити за виконанням вказівок центральної комі-
сії там. Як вона спроможеться відокремити свої функції від то-
тожньої діяльності економічної ради та інших центральних та
місцевих органів, це, розуміється, справа її власна та московсь-
кого уряду, що будує вавилонську вежу совітської бюрократії.
Але Кремлю ходить тим часом головно про те, щоб мати можливо
більше московських людей в управі окупованих земель.

Ті-ж самі централізаторські ліки вживає московська олігар-
хія, щоб «уздоровити» зруйновану цілком фінансову господарку
машино-тракторних станцій. Все буде добре, гадають у Москві,
коли узалежнити фінансове існування МТС безпосереднє від дер-
жавного банку, а коли й ні, то принаймні змеханізовану сільську
господарку чужих націй буде узалежнено цілком од Москви.
Що ходить тут саме про це, ясно вже тому, що московський центр
з армією, бюрократією та цілим промислом годують не московсь-
кі землі, а рільництво України та інших чуженациональних про-
сторів півдня і південного сходу СРСР. І саме тут московська
господарка та опір місцевих елементів доправидали МТС до та-
кої фінансової руїни, що вони заборгували своїм робітникам ба-
гато мільйонів та заборжуються все більше. Централізацію
фінансової управи МТС обґрунтовує совнарком наступним спо-
собом. «Різнюманітність прибутків і складність фінансових
операцій спричинює заплутаність в грошовій господарці МТС.
Брак контролі сприяє зловживанню державними засобами та ви-
кликає ворожі державі стремління. Директори намагаються ді-
стати від держави можливо більше грошей і витратити можливо
менше на МТС. Від 1 січня держава має бути єдиним жерелом
грошових засобів, а кошторис єдиною документальною основою
фінансування. Вимір кошторису має означувати наркомзем
окремих республік, кермуючись пересічним річним продукційним
планом, назагал, як відомо, дуже непевним. Кожну групу в 40-

60 МТС має перевіряти призначений для цього ревизор. Оскільки його завдання неможливе до виконання, видно хоч-би з того, що на самій тракторній фабриці в Харкові контролю готових тракторів переводять 500 інженерів, а їх перевіряють у свою чергу відпоручники комісаріату хліборобства та машинобудівництва, після чого трактор повертають дуже часто з поля, як непридатний до вжитку. Отже й для «уздоровлення» централізованої господарки МТС не лишається властиво ніяких інших засобів, як терор.

Але криза не минула й бюрократичної системи московського терору, що звернувся в значній мірі проти самих московських агентів на чуженациональних землях ССРСР. Жертвою цієї системи упав і «українець», колишній всемогутній прокуратор Криленко, жорстокість якого осягла давно вже межі справжнього збочення. А таких менших і малих криленків були не сотки, а тисячі, як цього не ховає й сама совіська преса. «Известия» з 27. I. с. р. писали: «Фашистівські бандити й вороги народу уживають наклепи, як отруйну зброю проти комуністів і безпартійних. Вони намагаються знищити таким чином партійні кадри та посіяти недовір'я між партією й урядом з одного, та населенням з другого боку». Найхарактеристичніші приклади боротьби цього роду наводить дотичний указ ЦК ВКП(б) та совіська преса, розуміється, з українського життя в Києві, в комісаріаті просвіти, на Харківщині, Чернігівщині, на Дону і т. д. Закликавши всіх і вся до боротьби проти «буржуазних націоналістів», московський уряд потрапив до ями, яку копав иншим. Розвинувши божевілья тероризму до розмірів жахливої пошести, московські агенти, цілком природне, втратили контроль над ним. Не маючи змоги дати собі раду з сотками тисяч доносів, що сипалися з усіх боків проти всіх і кожного, більші й менші сатрапи рішили піти утертим шляхом виконання плану терору по можності на сто відсотків, себ-то «давати хід» більше-менше кожному доносу. З огляду-ж на те, що чуженациональне населення «доносило» проти зненавидженого партійного й совіського апарату, виник такий стан, що, наприклад, половина всіх комуністів у міських організаціях Кієва опинилась на лаві оскаржених.

Сучасна криза московського терору для московської олігархії тим більше загрозлива, що він є не лише основою цілого московського панування на чуженациональних землях, а й єдиним властиво засобом переведення кожної большевицької «реформи». Отже успіх діяльності нової економічної ради, планової комісії, удержавлення фінансової господарки МТС і т. п. залежать цілком і перед усім від переведення «реформи» московського терору на поневолених землях. А переведено її має бути, розуміється, шляхом централізації терору, шляхом його зосередження в Москві під проводом Вишинського і Єжова з його п'ятьома заступниками. Всі гордієві вузли з соток тисяч апеляцій, що скупчилися по різних урядах національних республік, має розруба-

ти меч московської непомилності. Але для чого властиво мали б лишатися всі локальні уряди, коли б московський уряд був у стані перевести основну й найтяжчу справу місцевої управи без них? Чи питання централізації терору не є питанням життя й смерті національних урядів, і чи не будуть вони боронитися на цім терені доти, доки існуватимуть?

А які труднощі стоять на шляху переведення централізаторської реформи терору, показує між иншим і криза московського терору в червоній армії, де поневолені нації не мають ніяких «своїх власних» установ. Гекатомби совітських генералів, менших старшин і звичайних вояків та відновлення інституції «потітруків» не лише не знищили в ній ріжної опозиції, а між иншим і національної, а допроводили до тої-ж кризи терору, яка шириться і по-за армією. Останній несподівано гострий виступ «Красной Звезды» проти надмірно повільного полагодження численних чи нечислимих «апеляцій» доводить виразно, що «вороги народу й буржуазні націоналісти» працюють в армії не гірше, ніж серед большевицької бюрократії.

Коли московська олігархія по двадцяти роках безуспішної боротьби вертається на добре утертий царизмом шлях московського централізму, то слухна було надія, що й владу большевицької Москви чужі нації незабаром скинуть.

М. Данько

З ЖИТТЯ Й ПОЛІТИКИ

— Сесія верховного совіту ССРСР. — Як стоїть справа з дальшим переведенням в життя конституції. — Безвихідне становище диктатури. Свято 22 Січня на еміграції.

Етап совітської політики, що йшов під знаком заведення нової сталінської конституції, закінчено. Вибори переведено, першу сесію нових найвищих законодавчих установ відбуто. На підставі тих додаткових матеріалів, які подає совітська преса і про перебіг виборів, і про характер сесії, ще з більшою категоричністю й певністю можемо ми повторити той висновок, що його ми зазначили в одному з наших попередніх оглядів: антреприза з найдемократичнішою в світі конституцією Сталінові рішучо не вдалося. Зіаранжовані ним останні потягнення викликали чергові захоплення лише на сторінках совітської преси. Офіційні публіцисти мусять робити вигляд, що в житті совітського союзу сталися якісь зміни, що праця нових ніби-то установ має створити новий етап у розвитку ССРСР. Фактично ж для кожного, хто орієнтується в совітських відносинах, є очевидним, що змін в ССРСР не сталося жадних. Як союзний совіт, так і совіт національностей, як по своєму складу, так і по характеру своєї праці, як дві краплі води нагадують все-союзний ЦІК чи з'їзд совітів, які відбувались давніше. Може навіть, що до складу, всесоюзний ЦІК і з'їзд совітів мали більше заступництво народних низів і не були так повно опановані совіт-

ською й партійною бюрократією, як ці нові законодавчі установи, що вийшли з «найдемократичніших» у світі виборів. На засіданні союзного совіту в докладі Щербакова («Правда», ч. 15 з 15. I) було подано відомості про соціальне становище 546 депутатів союзного совіту: виявляється, що в ньому є лише 36 робітників, що працюють у виробництві, і 51 колхозник, що працює в колхозі. Отже 459 депутатів союзного совіту належить до партійної й совітської бюрократії. В совіті національностей на 574 члена робітників із виробництва 66, а колхозників 100; отже бюрократія має тут 408 представників. Коли зважити, що серед совітських і партійних урядовців, відряджених до виконання обов'язків депутатів, дуже рясно репрезентовані люди Єжова з ПУ і що робітники й колхозники при совітських умовах є елементом суцього залежним від влади, — образ, що його уявляє совітський «парламент», буде цілком ясний. Чи можна при цих умовах дивуватись, що він, як по нотах, відіграв ті завдані які йому було дано? Одночасно з сесією союзного совіту й совіту національностей відбувся пленум ЦК ВКП(б). З короткої нотатки «Правди» видно, що на пленумі було обговорено питання, зв'язані з діяльністю нових совітських законодавчих установ. Не може підлягати жадному сумніву, що тут детально було намічено все те, що пізніше депутати, як і йвища законодавча влада в СССР, слухняно перевели на своїх засіданнях. А пленум ЦК ВКП(б) знову-ж ухвалив те, що хотів Сталін. Відбулась лише маленька зміна декорації, але суть лишилась стара. Той, хто дуж в, що утворення нових установ внесе якісь зміни в ситуації, робив фатальну помилку

* * *

Дуже характеристичним симптомом, який вказує на те, що совіти вважають свою кампанію, яку вони розпочали з конституцією, невдалою і невідповідною до теперішніх умов, є те, що вона, як здається, мають намір закінчити переведення в життя конституції відбутим фарсом з виборами і скликанням сесії верховного совіту. Конституція передбачає не лише переведення загально-союзних виборів і організацію загально-союзних законодавчих установ. Вона має на увазі переведення виборів і реорганізацію влади в окремих союзних республіках, як тако-ж переведення виборів і створення нових органів державної влади в краях, областях, округах, районах, містах і селах. Про виконання і переведення в життя цих артикулів конституції совітські чинники не згадують ані одним словом. Чи приходитьсь цьому дивуватись? Адже-ж ми знаємо, якого напруження сил коштувало совітській владі переведення виборів до загально-союзних установ, коли йшла мова про відрядження для виконання функцій «законодавців» якоїсь тисячки совітських урядовців. Ми знаємо, які кількості розстрілів, процесів, арештів вимагала ця акція, до яких грандіозних розмірів було доведено передвиборчу чистку. Де-ж знайти певних, відданих диктатурі людей, якими можна обсадити тисячі й десятки тисяч посад в низовому, областному й «республіканському» совітському апараті? Чи вдасться, з другого боку, побороти опозиційні настрої людистей, коли справа при виборах по «союзних республіках» буде триватись її національних вимог, або коли при реорганізації органів місцевого управління буде йти про справи, що дуже близькі й доскульні для місць? Як тяжко вирішити для диктатури ці питання, вказують хоч би віднесення в УССР, для якої не можуть знайти ані «прем'єра», ані сталого секретаря КЦ(б)У. Призначений після самогубства Любченка Богдаренко зник невідомо де вже більш, як три місяці тому, а заступника йому нема й досі. Постишев понав у нестаску і відійшов ще на весні минулого року й з того часу ніхто не може обняти надовше його посаду. Заступники Постишева чергуються один за одним, а достойного й відповідного кандидата Стадінові все не вдається знайти. А такі умови й обставини існують не лише в УССР. Ясно, що при такому становищі краще мовчати про реалізацію дальших етапів конституції. Як у байці, диктатура

опинилась біля розбитого корита. Ціла нова конституційна ера і конституційне надбання на практиці виявилось хіба лише в тому, що Ягоду, оголошеного ворогом народу, заступив Єжов.

* * *

Роспочаття конституційної кампанії в ССРСР мало два аспекти. Диктатура сподівалась, що викинене нею гасло «демократизації» совітів спричинить до зросту народне-фронтowego елемента на Заході і скріпить міжнародне становище совітів. З другого боку, мала вона надію, що запроваджені нею посунення дадуть можливість стабілізувати в певних межах влучіші відносини в ССРСР. Обидві ці надії не справдилися. При наростаючій ізоляції совітів на міжнародньому форумі, у внутрішніх відносинах в ССРСР тепер панує більшє, ніж коли небудь стан провізоричности. Цей стан провізоричности має місце саме в той час, коли загальна ситуація — міжнародня й внутрішня — ставить до влади як найдалі йдучі вимоги, вимагає від неї мобілізації і крайнього напруження всіх сил. Взяги хоч би поставлену тепер на порядок денний справу збільшення військової флоти ССРСР. Яких коштів і сил буде вимагати хоч би більше-менше: задовольняюче розв'язання цього завдання. А диктатура береється за цю справу із своїми старими методами. Бо чим голосніше совітська преса співає хвалебні гімни на честь Сталіна, тим для стороннього обсерватора все видніше стає, що Сталін уже безсилий вигадати щось нове, що він починає повторювати сам себе. Совітська преса зробила велику подію совітського політичного дня з постанови останнього пленума ЦК ВКП(б), яка вказує на неправильність масового виключення комуністів із партії і рекомендує більшу уважність при розгляді скарг окремих комуністів на постанови партійних осередків про виключення. Роблячи багаго галасу з нечевля, совітська преса забуває лише згадати, що провідна думка цієї постанови є лише повторенням старих задів. Ще перед двома, здається, роками Сталін в одній із своїх промов проголосив думку про необхідність обережного й любовного відношення до рядової совітської людини, до рядового члена партії. На практиці ця думка була реалізована в формі грандіозної всесоюзної передвиборчої чистки. Невже-ж урядові публіцисти думають, що повторення цієї старої, так старанно роз'яснюваної свого часу пресою, думки в постанові останнього пленума може справити більше вражіння на совітського громадянина і члена партії, коли він знає, як цю думку було вже переведено на практиці, коли він бачить, що її знову виголошують тепер у супроводі невгаваючих розстрілів, засудів і арештів?

Як провал конституційної кампанії Сталіна, так і щоденна практика совітської влади вказують, що диктатура вже вичерпала свої сили і свої можливості. Може для даного моменту найбільше допомагає їй затриматись при владі лише сила інерції, значіння якої мусять бути особливо великим у країні таких територіяльних розмірів і такого рівня культури, якою є ССРСР. Але сила інерції може мати лише обмежений вплив в тій над усяку міру ускладненій міжнародній і внутрішній ситуації, в якій перебуває совітський союз. Через те й може статись, що події рішачого значіння в країні совітів прийдуть значно скоріше, ніж ми собі уявляємо.

* * *

Двадцять роківина проголошення української державности українській еміграції довелося святкувати в той момент, коли ситуація на рідних теренах виявляє всі ознаки великого порушення. Здавалось би, це мусіло підказати всім групам, всім організаціям думку про необхідність відсвяткувати великі роковини спільно й об'єднано. Здавалось би, це мусіло б указати на потребу спільної маніфестації єдиної волі й єдиного змагання цілого українського народу до своєї власної державности. Здавалось би, що еміграція в такий відповідальний мломент мусіла б зрозумі-

ти своє завдання, спільно й об'єднано виступити, як речник тих народніх мас, що, перебуваючи під владою ворога, позбавлені можливості сказати своє слово.

З великим жалем і боєм мусимо констатувати, що цього об'єднаного виступу цілої еміграції переведено не було. Не хочемо увиходити у причини. чому цього не сталося. Зазначаємо лише сумний факт. В скрємих еміграційних осередках поодиноких країн де-які групи й організації уважали за потрібне влаштовувати свої окремі групові святкування. Знайшлися групи й організації, які свої маленькі і дрібні групові інтереси поставили вище ідеї необхідності спільної державницької маніфестації цілого українського загалу.

Не хочемо нікому робити жадних докорів. Нотуємо й зазначаємо цей факт в надії, що в майбутньому подібні події не будуть мати місця. Бо инакше було б це грізним *testimonium paucitatis* що до можливостей еміграції взяти позитивну й творчу участь у майбутній відбудові української державности. Справді, про яку координовану й об'єднану державницьку працю еміграції може бути мова, коли вона не може зорганізувати й перевести навіть спільної маніфестації во ім'я ідеї національної державности.

В. С.

З МІЖНАРОДНЬОГО ЖИТТЯ

Коли б треба було доводити про силу Англії в площині європейських і світових міжнародніх взаємин, то ліпшого доказу не можна було б знайти, як той, що його подала відома всім часткова криза британського кабінету, яка відбулася два тижні тому. Бо-ж справді, що сталося? Неначеб-то цілком ординарна подія, — через незгоду з головою кабінету пішов до демісії міністр закордонних справ. І навіть незгода ота, як обидва вони ствердили це в своїх парламентських виступах, торкалась не цілей британської політики, які в них ниби-то ті самі, а всього лише методів, як ті цілі слід переводити в життя. Автім цей, так мовити, чисто внутрішній англійський факт зразу-ж виріс, поглибився й перетворився в міжнародню подію європейського й навіть світового порядку. Англія міняє спосіб і метод своєї міжнародньої політики, й ціла світова опінія враз насторожилася й занепокоїлася; всі держави, од найбільших до найменшої, оглянулися навколо себе й стали перевіряти свою політику, контролювати, на чому вони стоять, на чому мають стояти; міжнародні взаємини почали прибирати новий аспект, — не той, яким він був до цього часу. Що то за цілі, що за методи?

Цілі британської післявоєнної політики, спільної й єдиної для всіх британських державних людей, відомі. Англія намагається весь час до того, щоб в Європі та в світі встановити такі міжнародні взаємини й таку міждержавну рівновагу, що забезпечувала б спокій і замирення щонайменше на одне людське покоління. Далі — в часі — англійці в своїх політичних замірах та міркуваннях, взагалі кажучи, не йдуть, бо справедливо вважають, що наші діти та внуки не будуть дурніші за нас і самі знайдуть і зреалізують те, що їм буде потрібне. Що-ж до методів англійських, то вони цілий післявоєнний час мінялися, иноді навіть дуже різко. Бо-ж були серед них і такі, як одностороннє розброєння і поставлення англійської флоти до послуг Ліги Націй (Мак Дональд), було й абсолютне в е т о на вказані флотські послуги (Остен Чемберлен, брат сучасного прем'єра), було й пізніше колосальне озброєння, що переводить-

ся сучасною владою; було приступлення до системи колективної безпечності, були й двохсторонні договори; було розхолодження з Францією, була й є і зараз неписана з нею антанта; були змінні — свідки й приязнь з Італією, були арогантні жести на адресу Германії, а разом з тим не переривалося й сприятливе до неї ставлення; були зрештою й початки приязельських взаємин з СРСР (М а к - Д о н а л д), що, як відомо, закінчилися пам'ятним обшуком у совітських установах у Лондоні (Б о л - д в і н). Було все, бо англійці, не міняючи цілей своїх, не вважають потрібним стояти на одних, тих самих методах, а пристовують їх чи то до певних персоналій важливого значіння, чи до мінливих в часі і просторі обставин.

Донедавна метода англійської політики була тісно зв'язана з особою міністра закордонних справ Ентоні Ідена. Зв'язана не тому, що це був його винахід чи що, а тому, що він так за час свого міністерування нею перейнявся, що, коли настав для того час, він уже не міг чи не хотів розлучатися з нею і мусів податись до демісії, перериваючи тим свою блискучу кар'єру, яка мало має в Англії прецедентів, бо Ідену зараз всього лише 41 рік. Його метода, властиво кажучи, зовсім не індивідуальна і, можна сказати, навіть мало англійська. На початках чинності Ідена в ній можна було зауважити дуже різноманітні елементи — од пацифізму до загрозливих жестів, од про- до анти-диктаторських виявів, і т.ин.; але з часом вона наче-то ясно накреслилась і стала, коли не тотальною, то паралельною методі, яка властива французькій дипломатії, що під її ідеологічними впливами неначе-то переходили останні фази міжнародної чинності англійського міністра закордонних справ. Над ним, як і над французями, вітала колишня ще ніби-то незахмарена містика Ліги Націй; вірив він, як здається, й у колективну безпечність, у неподільний мир, у неподільну війну; плевав у собі непереможний спротив проти всіх диктаторів у світі, — може, крім одного, — не вміючи чи не хочучи замиритися з новими реальностями в площині міжнародних взаємин, що при них не можна вже надовго затримати *status quo*, встановлене мировими договорами. Були, явна річ, в його методі й одніми од методи французької, диктовані одмінним становищем Англії в Європі і в світі, але лінії й риси тих обох метод, загально кажучи, були ті самі й вели до того самого. А це «те саме» було дуже небезпечно, бо не давало воно жадної можливості в той чи інший спосіб зговоритися з противниками (І т а л і я, Г е р м а н і я, з часті Я п о н і я) і могло з часом автоматично привести до того, чого в Європі всі найбільше бояться, — до нової загальної і справді страшної війни.

Нова англійська метода зв'язана з іменем голови сучасної британської влади Невіля Чемберлена і диктована йому, як він сам це збіжно пояснює, тим, що привіддя війни (з і т а л і й с ь к о г о б о к у) підійшло до самого англійського порогу. Це не означає, що англійці злякались. Ні, вони такі італійців дуже мало, а може й зовсім не бояться. Але англійці ніколи не зачинають війни, не випробовували всіх можливостей в мирний спосіб залагодити справу, хоч би й дуже для них неприємну, хоч би й навіть і з неприємним для них контрагентом, до яких, до речі, італійці не належать, бо всьому світу відомі неприкриті столітні симпатії англійського народу до італійського. Боротьбу за свою методу з молодим міністром закордонних справ старий Невіль Чемберлен з ради міністрів переніс до парламенту, щоб усім було ясно, про що ходять. Він її там виправдував у такий спосіб. Я, мовляв, як і Іден, вірю в далеку майбутність Ліги Націй і в те, що колективна безпечність колись якось буде реалізована, але зараз, на сьогодні вся ця містика малого варта. Треба зговоритися і дійти до згоди в реальних, а не у вигаданих обставинах, з реальними людьми, з реальними режимами, з реальними державами, а не з такими, якими б я їх хотів, щоб вони були. Треба розподілити реальні впливи й інтереси, і коли це пощастить, тоді вже говорити про щось більше, про щось далше. Коли-ж це не пощастить, ну, тоді заговоримо й про бо-

ротьбу, але не зараз, — бо зараз є ще час і можливість погодитись совісно, на користь усім і без ворожнечи на майбутнє.

Ця нова метода Чемберлена, яка для англійців являється стародавньою, бо історичною, дала йому блискучу перемогу в парламенті (330 голосів проти 168). Голова англійської влади зараз-же ту перемогу використав, і поставивши на місце Ідена новим міністром закордонних справ лорда Галіфакса, — того самого, що недавно, їздив до Берліну, — негайно розпочав пересправи з Італією та з Германією, переспривши, що торкаються не лише якихось специфічно англійських інтересів, але й річей загального порядку, які можуть повести за собою справжню стабілізацію що найменше на європейському та на найближчому до нього африканському континенті.

Чи освідчиться нова метода та як все те буде переходити, будемо знати пізніше. Але й тепер можна вже констатувати де-які надії, а одночасно й розчаровання, які повстали серед європейської публіки і спілки у зв'язку з новою методою англійської дипломатії. Ті надії й розчарування поділені між собою, як демаркаційною лінією, майже скрізь тим чи иным ставленням, з одного боку — до диктатур, з другого — до соціалізму. В самій Англії Чемберленом незадоволений увесь лівіший сектор опінії, од опозиційних лібералів, з Ллойд-Джорджем на чолі, до англійських соціалістів, під проводом майора Етлі. У Франції проти Чемберлена — соціалістичний сектор, а з ним і ті, аж до правих кол, хто Германії не вірить та боїться її. З а нього — ті, а їх досить багато в центрі й на право, хто того недовір'я й тої боязни встиг спекатися. І як раз на час, коли писано ці рядки, ці з а і п р о т и Чемберлена дискутуються у французькому парламенті, а наслідком цих дискусій та відповідного вотуму буде й дальше ставлення вже офіційної французької дипломатії до цілої справи нової методи Невіля Чемберлена.

В усіх інших державах, коли полишити на боці Германію й Італію, що їх ставлення ясне само собою, скрізь — соціалісти проти Чемберлена, а інші — за. Є, між тим, одна держава, яка властиво до цієї пори, хоч і лається, але робить це з непевністю і з якимсь жахом, не знаючи, як їй реагувати. Це — СССР. І це цілком зрозуміло. Бо-ж нова метода англійська, хоч про те в промові Чемберлена не було ані слова, фактично ставить СССР по-за європейські дужки. Згода, на думку голови англійської влади, має статись між чотирьма європейськими державами — Англією, Францією, Германією та Італією, а СССР немає що з тим робити, бо його виключають і Германія, і Італія. Отут, у цьому питанні про СССР, як говорять німці, й похована собака. Бо-ж справа стоїть так: або згода буде без, а може й проти СССР, або її зовсім не буде. Так хотять Германія з Італією, і Англія, яка з ними не сперечається. Але є ще й Франція, яка назовень зв'язана з совітами пактом, а всередині своїм «народнім фронтом». Її ставлення до справи — доведеться розглянути окремо.

Observer

Чи в день свята Української Державности склали ви пожертву на Музей Визвольної Боротьби України в Празі ?

В паризькій газеті «La Griffe» з 28 січня с. р. п. П'єр Гроскльод (Piègre Grosclaude), описуючи те, що він бачив в ССРСР, присвятив статтю «Києву — столиці України». Автор захоплений виглядом цього

«міста жвавого, живого, радісного, з його яскравими кольорами національного убрання, корсеток і сорочок, вишиваних синім, зеленим, червоним, — міста чарівного»...

Його особливо ваблять до себе мистецькі пам'ятники давнього Києва. Він був в Софії, у Лаврі, які зробили на нього глибоке вражіння і де він

«побачив у дбайливому способі, з яким збережено й одновлено ці славні сліди артистичного минулого, свідство тої пошани до культури, яке нині захоплює ССРСР».

І не знати, чого більше у вражіннях подорожнього чужинця із столиці України — захоплення її старовиною чи компліментів на адресу її теперішнім господарям.

Не говорить він, звісно, про такі ознаки «пошани» Москви до пам'ятників української культури, як зруйнування золотоговерхого Михайлівського монастиря та інших старих церков, але зате дає він опис антирелігійного музею у Лаврі.

«Лавра — антирелігійний музей! Правду сказати, в цьому можна сумніватись, до такої міри велика та пошана, якою совітська держава оточує ці багатства, ці чудеса мистецтва, до такої міри дискретна, так мало кидається в очі (підкреслення автора) пропаганда, яка виявляється тільки в кількох написах...»

А опис Печер — це просто шедевр. Не знати тільки, чого: поважності французької журналістики чи зручності совітської пропаганди? Судіть самі:

«Коли вийти за мури, що роблять з монастиря справжню фортецю, то потрапляєш садами і сходами, які простують до Дніпра, до церкви в Печерах, де написано найжорстокішу історію політичного переслідування царського уряду *): бо-ж поруч із кістками ченців монастиря, що їх там поховано, знаходяться кістки політичних в'язнів — купи черепів, кісток, домовини в кожній ніші, глибокі й вузькі закапелки, похмурі камери, все це зловісне видовище красномовне аж до жаху».

Блюзнірське нахабство проводирів-чекистів розраховане на неосвідомленість чужинців: Лавра, найбільша святиня українського народу, ніколи не була політичною в'язницею, як де-які монастирі на Московщині, наприклад, Суздальський чи Соловецький.

*) Розстріл наш. Ред.

Н а ш і д і т и н а ч у ж и н і

Ч. 1.

6 березня 1938 року.

Розпочинаємо в «Тризубі» новий відділ під сшченаведеною назвою. У цьому відділі знайдуть своє місце статті про життя наших дітей на еміграції, про їх національне виховання, про українські школи і т. д. Для ширшого освітлення цих питань Редакція «Тризуба» і закликає всі наші еміграційні осередки до співпраці в цьому новому відділі, почин якого належить ініціативі п. І. Липовецького, нашого представника в Польщі. Цілям емігрантів-українців в цій державі й присвячуємо перше число.

« Ф О Н Е Д »

На зміну старому поколінню на еміграції швидким кроком набігаються численні кадри молодих... Іде молодь, бадьора, радісна й усміхнена. Йдуть діти. Вони енергійним рухом мають з часом здійняти з батьківських плеч тягар всебічної праці й далі двинути її вперед...

Але чи виховується наша молодь відповідно, особливо найменша, до належного виконання завдань, що чекають на них? Певний песимізм закрадається у душу з хвилию, коли ми підходимо до тієї справи зблизька, коли уважно приглядаємося до нашого еміграційного шкільництва, й коли поставимо поруч себе його потреби й наші можливості задоволення цих потреб. Яка широка диспропорція. Який широкий розтвір цих своєрідних ножиць.

В різних країнах осідку нашої еміграції справа ця представляється різно. Візьмемо сьогодні, наприклад, Польщу. Дві нормальні українські емігрантські школи — ім. С. Петлюри у Каліші та ім. Л. Українки у Варшаві — дають науку лише одній сотці дітей. Бурса ім. С. Петлюри у Перемишлі дає притулок лише чотирьом десяткам дітей. Т-во «Українська Школа на Еміграції» при сучасному кількісному складі членів в стані утримати в Бурсі ім. С. Петлюри лише десяток сиріт, на утримання яких видає річно 2.000 зол., себ-то всі свої матеріальні засоби. А по-за цим залишається головна маса еміграційного доросту, розкиданого по різних емігрантських осередках, з яких далеко не всі провадять систематичну організовану працю над вихованням дітей у так званих дитячих садках-школах для навчання українських предметів. Всіх дітей на еміграції в Польщі зареєстровано до 2.250 і приблизно така-ж кількість їх не зареєстрована.

І для всіх цих дітей на дитячі книжки, наприклад, Головна Управа Українського Центрального Комітету може асигнувати лише 30 злотих місячно. Це виходить менше ніж 1 злотий місячно на одич еміграційний осередок, це лише 10-15 книжок на один відділ УЦК у три з половиною роки !

Так само представляється справа і що-до задоволення інших потреб, зв'язаних з вихованням дітей. Головна Управа УЦК стоїть перед завданнями, які з браку засобів не може виконати. Тому справа допомоги дитячим садкам, в яких провадиться праця над вихованням дітей емігрантів, справа опіки над ними мусить стати не лише справою Головної Управи УЦК, але й справою цілого загалу.

Маємо багато українських організацій, яких така сила хоч би й у Варшаві. Коли б кожна така організація взяла під свою опіку один дитячий садок — болючу справу було б розв'язано. Хай кожна з наших організацій створить у себе «фонд опіки над еміграційною дитиною», скорочено «Фонед», з якого систематично що-місяця хай уділює лише 10 злотих на потреби національного виховання дітей, й існування половини дитячих садків у Польщі буде забезпечено. Для організацій, що в своєму складі налічують по-над 100 членів, питання цієї опіки над українською дитиною — це питання обтяження кожного члена організації лише одним злотим річно! Для менших організацій — це справа влаштування однієї доходової вечірки або грошової збірки.

Берім дитячі школи, дитячі садки в найбідніших еміграційних осередках під свою опіку! Лише зробивши це, зможемо ми очікувати од нашого молодого покоління, що воно виконає ті завдання, які ми хотіли б на нього покласти. *)

І. Липовецький

Л И С Т І З П Л О Т И Ч Н О Г О

Одним із найголовніших завдань сучасної еміграції є виховання підростаючого нового покоління в національному дусі. Всіма силами і всіма засобами сучасна генерація мусить борснитися своїх майбутніх заступників від денационалізації. Не можна допустити, щоб, коли, старше покоління вийдіде від праці для святої справи визволення України, не було йому заступників, носіїв визвольної ідеї.

*) Поділяючи висловлені автором повищої статті думки й маючи надію, що вони знайдуть серед нашої еміграції прихильний відгук, Редакція «Тризуба» доручає своєму представникові в Польщі л. І. Липовецькому порозумітися з Головною Управою УЦК і взяти під опіку «Тризуба» один дитячий садок у Польщі та заснувати «Фонд опіки над еміграційною дитиною».

Одночасно Редакція «Тризуба» закликає всі українські організації в Польщі приєднатись із своєю поміччю нашим дітям. Назви організацій, що приєднуються до цього заклику, буде оголошено на сторінках «Тризуба».

Трудно дається батькові національне виховання дитини, особливо при мішаних подружжях, коли він тяжко працює на хліб для себе і для родини майже від світу до ночі. Часто навіть не що-дня має змогу батько балакати з дитиною, залишаючи її в ліжку і знову застаючи сплячою, повертаючи пізно з праці.

Коли взяти зокрема нашу еміграцію у Польщі, то на допомогу таким мусять прийти Відділи УЦК. Школи дитині Відділ часто дати не може, але розвинути любов до всього, що є українське, розвинути національну самопошану, вкупі з батьками, — мусить.

Не можемо дати школи, але можемо дати лекції рідної мови. Для цього навіть не потрібно фахових вчительських сил. Потрібне хотіння, потрібне розуміння того, що наші діти є продовженням нас самих.

В тих Відділах, члени яких живуть скупчено, працюючи на тартаках і фабриках, провадження лекцій рідної мови не повинно натрапити на поважні перешкоди. Одним із засобів до розвинення дітей в українському дусі у Відділах може бути й призначення дітям дієвих ролів — чинного уділу в наших національних святах та академіях. Не треба цуратися дітей. Не треба казати, що на товариські сходини членів Відділу, на академії для вшановання пам'яті наших героїв і мучеників не треба брати дітей, хоч би і старших, бо вони будуть лише перешкоджати. Дитина хоч і не зрозуміє ясно того, що роблять і що говорять на таких сходинах чи академіях старші, але, дивлючися на своїх батьків, інстинктивно переймається їхнім горем чи радощами, і ці переживання залишають великий слід в її душі.

Пригадуємо собі, як 7 листопада 1937 року в новозбудованій світлиці в перший раз зібралися члени Відділу УЦК в Плотичному з їх родинами. Не треба було бути дуже спостережливим, щоб зауважити, що й діти почасти переживали те, що переживали їх батьки. Слова молитви на еміграції викликали сльози в очах батьків і мововолі стискалися серця дітей. Виходячи з світлиці, можна було почути балачки між дітьми: «Сюди чужих пускати не можна. Це будинок наш — український». Вони почули в собі свою національну окремішність.

ДИТЯЧА ШКОЛА В БІЛОВІЖЖІ

Колонія українських емігрантів у Біловіжжі, що колись нараховувала по-над 100 душ — борців за честь і державність Української Нації, — різні переходила тернисті шляхи в своє-

Українська школа в Біловіжжі

Стоять зліва направо: Володимир Чеп, Зіна Воочницька, Шепель, ..., Ніна Дуняко, Борис Циб, Ніна Горпинич, Василь Павленко. Посередині б. голова колонії і навчитель п. Г. МIRONЕНКО. Сидять на підлозі: Юрко і Микола Милькевичі.

му житті на чужині, і більшість, шукаючи кращої долі, залишила її, роз'їхавшись не лише по всій Польщі, але й по інших державах світу, зокрема до Франції. На сьогодні Біловіжська колонія має загалом 30 членів, які останніми роками створили справді одну спільну й нічим нерозривну родину, гідно несучи тяжкий хрест емігранта во ім'я кращого завтра поневоленої батьківщини та невтомно працюючи на чужині.

Зкоординована та невпинна праця цієї колонії сьогодні головню полягає на національній вихованні молодого доросту і приготуванні його на гідних та свідомих заступників їх підпадаючих на силах батьків та на добрих громадян України.

Ще три роки тому на всю колонію було загалом двоє дітей, що володіли рідною мовою, але після одностільної, в тяжких умовах підготовленої праці проводу колонії серед дітей та їх батьків, в колонії повстала українська школа—«дитячий садок».

Трьохлітнє існування цього садку під дбайливою опікою й керівництвом голови колонії Г. МIRONЕНКА, не дивлячись на

безліч труднощів, що гальмували його розвиток, дали однак небуденні наслідки.

Тепер зникла потреба ходження непрошеним гостем від хати до хати аби промовити до дитини правду рідного слова та повчити її рідній мові. Зникло незадоволення з лиць батьків, коли прибуває до хати непроханий вчитель. Це колишнє незадоволення заступили свідомість потреби та щире бажання дати дитині національне виховання.

Нема вже більше потреби приманювання до садку дітей, а їх батьків — до спільної родини. Свідомість необхідного братнього співжиття, єдність духа та турбота за майбутнє дітей привели тепер усіх до створення школи.

Сьогодні до садку охоче ходить біля 20 душ дітей у віці від 9 до 14 літ, а серед них не брак і тих, що подають на будуче надії. Три вихованці цього садку: — Юрко Мальневич, Володимир Чета й Микола Луняко вже перебувають в Бурсі ім. С. Петлюри в Перемишлі. вчаться рідною мовою і серед рідного оточення.

На ряду з українською мовою в слові й письмі діти в садку вчаться й української історії та географії. При садку рівно-ж існує дитяча струнна орхестра, хор та театральний гурток.

Започатковано серед діток і науку громадського думання й суспільного обов'язку. Звичаєм стало, і діти тепер уже другий рік ходять з різдвяною колядою, а заколядоване складають, як дар, на доживлювання сиріт Бурси ім. С. Петлюри в Перемишлі.

Колишній довголітній голова колонії в Біловіжжі п. Г. Мироненко став тепер за управителя тієї Бурси, і хоч залишив дитячий садок у Біловіжській колонії, та життя й праця в ньому, а в колонії зокрема, не спинилися, а йдуть наперед, даючи що-раз відрадініші наслідки, бо кинуте протягом трьох літ дзерно світу й науки впало на добрий ґрунт.

Сьогодні опікуються садком пп. Захарчук С., Циб Я. та Стопневич І.

Діти не організовані в Пласті. Відчувається брак дитячих книжок.

НАЙМОЛОДША ЕМІГРАЦІЯ В ПОЛЬЩІ НА ЯЛИНЦІ

Організація дитячих ялинок в нашому еміграційному житті набірає першорядного значіння. Дитяча ялинка, то не лише заховання традицій, не лише веселе радісне й довгоочікуване дитяче свято. Дитяча ялинка це свято веселе радісне й довгоочікуване

Ялинка в Гайшівці

не дитяче свято. Дитяча ялинка це свято цілого осередку, а перш за все — це перегляд досягнень в національному вихованні дітей, перегляд наслідків довгої й систематичної праці над дітьми як їх батьків, так і всіх тих, кому не є байдужою справа еміграційного доросту і справа майбутності нашої еміграції.

Олександр Куявський

Традиційна ялинка відбулася 6 січня б. р. в місцевій залі Г-ва «Сгрітець». Відповідно і гарно удекорована зала, з пишною ялинкою посередині, по береги виповнюється ще далеко перед год. 17-ою, на яку було призначено початок урочистості. Свято відчинив голова Відділу п. Мартиненко короткою промовою, в якій привітав присутніх і нагадав про нашу традицію свят ялинок.

Програм ялинки, який було розпочато співом тропаря «Рождество Твоє», складався з колядок і пісень, які виконував чоловічий хор під керуванням п. Чорного, та дитячих декламацій під керуванням п. Мезалюка. Чоловічий хор виконав: «Бачить Бог», «Небо і земля», «Добрый вечір тобі», «Ревуть стогнуть», «Реве та

стогне» та ин. пісні. В дитячих декламаціях виступали: Олесь Чоха — «Новорічні побажання», Дануся Безносок — «Сирота», Віра Меналюк — «Прощання», Михайло Меналюк — «Учітєся». Ліда Леонова — «Я українська дитина», Ірма Д'яченко — «Під ялинкою», і Гражина Ципко — «Іде свят вечір».

Найбільшим одначе успіхом користалася п'єса-етюд «Свято в Миколаївську ніч», яку під керівництвом п. Меналюка виконали діти емігрантів. Свято закінчилося співом гімну. Дітям, яких в Олександрівській колонії нараховується 79 душ, було роздано пачки з відживленням. Велика подяка за працю по організації ялинки належить членам ялинкової комісії п. п. Чорному, Лукашевичеві і Синиці, п. Меналюкові, який провадив працю над дітьми, підготовляючи дитячу виставу, а так-ж і всім учасникам хору.

Б і л о с т о к

Ялинка відбулася 9 січня с. р. в помешканні Відділу УЦК. Діти декламували вірші. Пані Сухоставська забавою з дітьми витворила такий настрій, що діти, як і в минулому році, не хотіли розходитися до-дому. Кожна дитина дістала какао і пачку з ласощами. Багато праці в організацію ялинки вложив п. Михайличенко.

Г а й н і в к а

Ялинка відбулася 16 січня с. р. в помешканні «Хати Козака». Присутніх було до 30 дітей, а крім того — батьки і гості. Програм складався з колядок, декламацій, співів і забав.

Миле й приємне враження зробили на присутніх декламації маленьких діточок : Олі Шевчук — «Думи», і Ліди Масюкевич — «На чужині». Найбільшу увагу своїми співами й гарними декламаціями звернули на себе Марія Кузьменко, Олена Масюкевич, Віра Шмундяк, Галина Петрова, Людмила Масюкевич, Ніна Власенко, Володимир Ремінець, Володимир Шевчук і Євген Марущак.

Під кінець ялинки голова Відділу п. Масюкевич звернувся до дітей з короткою повчаючою промовою. Дітям було роздано дарунки — пакунки з солодощами, дітям шкільного віку — шкільне приладдя.

П л о т и ч н о

В Плотичному дитяча ялинка відбулася 5 січня с. р. Влаштувуючи ялинку, управі Відділу хотілося не тільки дати дітям приємну розвагу, але разом з нею влити в їх душі любов до України, надаючи святові по можливості український характер. Родинні й самітні члени Відділу внесли на влаштування ялинки по 1 зол. Це дало змогу купити для дітей дарунки. Приготування дітей до декламацій і до співів було доручено голові управи п. Теравському і голові ревізійної комісії п. Монастирському.

Коляда в Плотичному

О год. 17 засвітили свічки на прикрашеній ялинці. Голова управи звернувся до дітей з короткою промовою - привітанням. Дитячий хор під орудою п. Монастирського проспівав колядки. Це був перший виступ дитячого хору і ця спроба показала, що праця над ними дасть добрі й корисні для нації наслідки, що в них «наша дума, наша пісня не вмре, не загине».

Після колядок старші діти декламували вірші. Де-кілька віршів були дуже поважні, але перед кожним з них п. Теравський говорив коротке слово, пояснюючи вірш і роблячи його доступним і зрозумілим для дітей молодших і менше розвинених з боку національного. Гарне вражіння зробила декламація 14-літнього хлопця Костя Галецького, який, після оповідання п. Теравського про українські легенди, продекламував вірш «Ренеґат» І. Манджури. Гарно декламував вірш «Україна» Роман Кобилянський. Надзвичайно миле вражіння зробили на присутніх декламації дівчаток, між якими загальне узнання здобули Галина Гуринівна і Уляна Дзюбівна. Можна назвати цікавим і надзвичайно добрим явищем те, що діти, не дивлячися на всі принади, які були на ялинці, не рвалися до неї, а рвалися до декламування, до слухання оповідань і до співу українських пісень, яких навчив їх п. Монастирський.

Застукав у двері дід-Мороз, заґримований член Відділу, п. Т. Нагайка, в червоному козацькому жупані, з великим мішком дарунків на плечах. Знаючи від батьків хиби кожної дитини, він досить влучно й дотепно балакав із кожним з них. Розказував дід-мороз, як живуть діти українські під москалем, казав пам'ятати, що обов'язком дітей емігрантів є в майбутньому визволити братів з неволі, а на разі, як трапиться можливість, допомогти, хто й чим може.

Після короткої забави з меншими дітьми дід-мороз запропонував сфотографуватися, а потім роздав дарунки. Кожна дитина, беручи дарунок приобіцяла на наступний рік декламувати ще ліпше, знати краще рідну мову, акуратно приходити на навчання і взагалі бути чемною й доброю, щоб не придбати лихого слави для українських дітей. Попрошався дід-Мороз із дітьми, а вони, взявшись за руки, проспівали пісню з «Дзвіночка», в якій звеличали батьків і всіх тих, що працювали над їх розвитком.

Розійшлися діти о год. 21-ій, несучи в своїх серцях почуття гордості, що вони є українцями.

П о з н а н ь

Відділ УЦК в Познані, на чолі якого стоїть, яко уповноважений Головної Управи УЦК, п. М. Черевко, за допомогою Батьківського Комітету—пп. О. Фомичева, І. Войцеховського та Я. Скорого, влаштував традиційну дитячу ялинку 23 січня с. р. На ялинку прибули майже всі члени Відділу, як місцеві, так і з околиць, а тако-ж багато запрошених гостей.

Прибувших на ялинку привітав п. М. Черевко. Було заспівано низку колядок. По прибутті діда-Мороза, діти декламували вірші, які зробили на присутніх надзвичайно гарне враження. Своїм співом і танком вирізнялася донька бл. п. ген. Ольшевського, 12-літня Галина. Дітей було обдаровано солодощами, після чого відбувся спільний дитячий чай. Задоволення відбивалося не лише на дитячих обличчах, й на обличчах дорослих. Час минав скоро й непомітно. Ялинку було закінчено співом національного гімну.

Ч е н с т о х о в а

В Ченстохові дитяча ялинка відбулася 9 січня с. р. в салі Польських Купців. Зібрата вона майже цілу українську колонію Ченстохови й багато гостей. Програма ялинки був досить широкій і річчоманітний.

Панна Мудра Ктепачівська виголосила святочну промову. Під керівництвом п. С. Паладійчука було заґрано сценічний образок—«Гостини св. Миколи серед українських дітей на чужині», виконавцями якого були: п. О. Болдирів, Галина Островершенко-Михальська і Микола Кулак. Відбулися тако-ж і численні дитячі декламації, в яких взяли участь: Г. Михальська—«Янгол Украї-

Ялинка в Познані

ни», Я. Тилятинський — «Пісня українських дітей на чужині», «Св. Микола на селі», «Я українець» та ин., Ю. Михальський — «Вифлєсмська зірка», І. Впнівська — «Різдво на Україні», п. Чернюківна — «Христос рождається», Стригулець — «Радуйся, земле».

Всім дітям було роздано пакунки з солодощами і запропоновано чай. Хор відспівав колядки і цілу низку українських пісень. Буфет, організований на пожертви пань Ксмітетом Пань під головуванням п. Марії Шрамченкової, дав чистого прибутку 41 зол. Забава дорослих затягнулася до пізньої години.

Ялинка принесла 290 зол. чистого прибутку, який розподілено таким чином: на будівлю захоронки для дівчат — 100 зол., на захоронку ім. С. Петлюри в Перемишлі — 25 зол., на «Рідну Школу» у Львові — 20 зол., на Інвалідів УГА — 20 зол., в ялинковий фонд «Тризуба» — 10 зол., на Українську Школу у Варшаві — 10 зол., на Бібліотеку ім. С. Петлюри в Парижі — 5 зол.

Крім того, на окремий підписний лист, було зібрано на ялинку для захоронки ім. С. Петлюри в Перемишлі — 26 зол. і видано допомогу синові бунжучного Дорошенка — 17 зол. Ялинка дала, таким чином, чистого прибутку 333 золотих.

Тереспіль над Бугом

Завдячуючи старанням управи Відділу УЦК в Тересполі н. Бугом, 9 січня с. р. відбулася дитяча ялинка в Великому Лобачеві. На ялинку прибули всі батьки й матері з своїми дітьми. Від імени управи Відділу УЦК присутніх привітав п.Слободянюк та сказав при цьому коротеньку промову про традицію й значіння свята ялинки. Після промови було заспівано національний гімн, «Заповіт» та низку колядок. Дальший програм ялинки заповнили дитячі декламації й танці. Дід-Мероз і тут обдарував дітей подарунками. На ялинці було зібрано 5 золот. на будову дівочої бурси.

К о в е л ь

Самостійно українська еміграція тут ялинок не уряджує. Всі свята влаштовує місцеве українське громадянство в своїх організаціях. Емігранти приймають в них участь, посилаючи своїх дітей, де вони в гурті святкують різні національні свята.

В цьому році «Союз Українок» у Ковелі влаштував Різдвяну ялинку 9 січня с. р. в своєму помешканні. Виставлено було самими дітьми п'єску, деукламували, колядували, провадили танок та забазлялися навколо ялинки. На прикінці бідніші діти одержати де-що з одягу, взуття, та всі торбинки з солодощами.

Вчила дітей і приготувляла їх до свята п. Зіна Гринюківна. Всіх дітей було до сотні.

19 січня с. р. влаштував ялинку тако-ж і український клуб «Рідна Хата». Зібралися діти коло гарно прибраної ялинки в коло й весело колядували, щедрували, співали, декламували українські патріотичні вірші й т. ин. Провідниця п. К. Стаднюкова оповіла дітям святочну різдвяну казку.

По забавах було роздано дітям пацунки з солодощами і їжою. Зібралось дітей по-над 70 душ.

На обидвох ялинках були присутні й діти українських емігрантів з своїми батьками.

Томашев-Мазовецький

На ялинці в Томашеві Мазовецькому, де перебуває незначна кількість українських емігрантів, з успіхом виступали Тамара і Анатоль Шаркевичі.

В а р ш а в а

Різдвяні ялинки у Варшаві, які тут рік-річно уряджує Союз Українок Емігранток, це велике дитяче свято, яке звичайно притягає до себе цілу варшавську колонію і користується великим powodженням і успіхом.

В біжучому році дитяча ялинка у Варшаві відбулася 2 січня с. р. в салі Т-ва Польської Євангелицької Молоді. Як і завжди, центральною точкою програму ялинки були виступи дітей-учнів Школи ім. Л. Українки у Вашаві, старанно підготовлені до свого виступу її вчительським персоналом.

Програм ялинки складали колядки, щедрівки, декламації й національні танці. Увагу звертала на себе декламація (діялог) Олеса «Хлопчик і зайчик» у виконанні Марійки Лук'янівни і Євгена Помазані. «Хто ти є, дитино мала» — виконали Тамара Псмазані і Всеволод Дубицький. Ще декламували В. Заболотна, Г. Полтавченко. Ролю янголів відіграли О. Демченко, Т. Помазані і М. Шайдевичівна. Національні танці виконували І. і Г. Гамонівни, Г. Слива, М. Лук'янівна, Д. Заболотна, Є. Ясінчук, З. Дубицький, С. Галайденко, В. Дубицький та ин.

Дід-Мороз, роздача дарунків, дитячий чай, лотерея та инші загани доповнювали програм цієї ялинки, в організацію якої вложили багато праці варшавські пані-члени Союзу Українок-Емігранток.

Ц Ъ О Г О Р І Ч Н И Д И Т Я Ч А К О Л Я Д А

Про цьогорічну дитячу коляду маємо відомості з двох еміграційних осередків у Польщі—Біловіжжя й Плётнічного.

Б і л о в і ж ж а

Управа Відділу УЦК в Біловіжжі надіслала нам уложений і підписаний дітьми наступний протокол розподілу заколядованих ними грошей:

«Протокол. 30 січня 1938 року. Ми, діти батьків-емігрантів Біловіжського Відділу УЦК, склали цей протокол про наступне:

Було заколядовано в родинах українських політичних емігрантів в Біловіжжі на Різдво Христове 31 зол. 25 гр., які ділимо:

	зол.
1. На Бурсу ім. С. Петлюри в Перемишлі	15. —
2. На будову бурси для дівчат	6. 25
3. На «Рідну Школу» у Львові	5. —
4. Вібліотеку ім. С. Петлюри в Парижі	5. —

Разом 31. 25

Підписи: Борис Циб, Олексій Шепель, Василь Павлиенко, Микола Малькевич, Станислав Маринчинко, Михайло Циб, Ніна Горпинич, Зіна Водяницька, Ніна Лун'яко, Віра Федорко».

П л о т и ч н о

6 січня с. р. діти в супроводі голови Управи п. Теравського і п. Монастирського обійшли всі українські родини з колядою. Щороку хор Відділу ходив із зізвздою колядувати по помешканнях українців, але ніколи не зробив такого милого вражіння, як зробили діти.

Тяжко довелось дітям, бо сніговія присипала всі дороги і, не дивлячися на те, що управа Відділу найняла фурманку, прийшлося ходити майже цілий час пішки. Діти мали карнавку з написом «На Рідну Школу», а опріч того мали міхоношу, що носив солодоші, якими обдарували дітей скрізь, де вони із своєю зізвздою колядували. Коляда затыгнулася до 12-ої години вночі, але діти, не дивлячися на втому, трималися бадьоро й весело. Останнє колядували в помешканні секретаря Відділу П. Толочного і там управа влаштувала для дітей перекуску. Тут-же голова управи в присутності інших членів і дітей відчинив карнавку і порахував зібрані гроші. Було 13 зол. 85 гр. і для міхоноші дехто дав замість солодошів 2 зол. 40 гр. На запитання членів Управи, що хотять діти купити собі за ці гроші, всі діти однозгідно просили долучити ці гроші до грошей, зібраних на Рідну Школу. Таким чином діти зібрали на Рідну Школу 16 зол. 25 гр. Нагадали діти, що трудно їм учитися рідної мови, не маючи книжок, і просили членів Управи на зібрані ними гроші закупити букварів і читанок для успішного навчання української мови. — Хочемо мати свою школу. — Це були останні слова дітей.

Щасти Боже! Хочеться вірити, що їхнє бажання буде сповнено і що ці діти стануть заступниками своїх батьків в боротьбі за щастя України, будуть дальшими носіями нашої ідеї.

О Д Р Е Д А К Ц І Я

Скромною допомогою трьом відділам УІЖ в Польщі, в розмірі 10 золотих кожному, започаткувало представництво «Тризуба» у Польщі акцію допомоги еміграційним осередкам в організації ялинок для дітей. В цьому році ялинковій допомогі видано відділам УІЖ в Барановичах, Познані й Плотичному.

В заснований «ялинковий фонд» пожертви приймаються на протязі цілого року. Сподіваємось, що пожертви ці будуть гойні і що вони дадуть можливість на наступне Різдво жертвенністю читачів та прихильників «Тризуба» засвітити дитячі ялинки в далеко більшій кількості емігрантських осередків.

Н О В І П Л А С Т О В І Л И С Т І В К И

видано Т-вом «Український Пласт» у Празі, роботи проф. В. М а с ю т и на на відзначення двадцятій річниці проголошення Української Державности Ці мистецькі листівки двох кольорів — сині й жовті — представляють собою Гетьмана Богдана Хмельницького, який передає пластунові прапор з українським тризубом.

Набувати : в Ч е х о с л о в а ч ч и н і в Т-ві «Український Пласт».

Р а h a-Vinohrady, Chodská 16;
у Ф р а н ц і ї — 248, rue St.-Jacques, Paris 5, Conseil Général
des Associations Ukrainiennes.

ХРОНІКА

З ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ

У Франції

З життя Укр. Бібліотеки імені С. Петлюри в Парижі

За січень-лютий 1938 року поступили грошові пожертви від таких осіб та організацій. Від п. В. Філоновича — збірка на академії в Софії (Болгарія) — 35.65 фр., п. Клименюка (Франція) — збірка на лист ч. 850 — 26 фр., Редакції «Тризуба» — 630 фр., п. посла Ст. Скрипника — 100 фр., Спільки Українських Лікарів в ЧСР — 50 фр., українського пастора з Детройту — 19 фр., пані Скубиної з Риги — 10 фр., Гр. Довженка з нагоди дня 22 січня — 20-ліття проголошення Української Державности — 10 фр., П. Бобра (з Віляр) — 170 фр., як один відсоток заробітку в рр. 1936-37.

Крім цих пожертв, поступило тако-ж замість різдвяних та новорічних привітань — 669.20. А всього за січень-лютий — тисяча сімсот сорок фр. 85 с.

За той-же час одержано такі книги та инше: від п. Вонархи з Гренобля — три альбоми, архив Громади в Тамаріс та папери пп. Марчука й Григорієва, від п. А. Казимірчука — 1 світлина, В-ва «Українська Бібліотека» у Львові — 3 кн., В-ва «Дешева Книжка» — три книги, д-ра К. Чеховича із Львова — дві розвідки, Укр. Науков. Інституту в Берліні — 2 кн., п.-о. Як. Кравчука — 1 ч. журналу, п. Ст. Скрипника з Рівного — комплект газети «Волинське Слово», комплект журналу «Сонечко» та одринний календар, пані О. Мані-

ловської — одна статуетка роботи С. Литвиненка та малюнок покійної С. Левицької, проф. Д. Дорошенка — 1 кн., І. Хмелюка — 16 гравюр, дві мапи та три книги, В-ва «Самоосвіти» у Львові — 1 брошура, Спільки Укр. Лікарів у ЧСР — 5 прим. медичного словника д-ра Галина, Музичного В-ва «Торбан» у Львові — 5 музичн. творів, В-ва «Світ Дитини» у Львові — 2 кн., видавця І. Тиктора із Львова — 2 зшитки видання «Всесвітня Історія», Ред. «Тризуба» — 22 світлини, Гр. Маслюка з Шалету — 3 світлини, П. Холодного з Варшави — 49 екслібрисів, від Ген. Ради Союзу УЕОУФ — 2 кн., Комітету дружби народів — 2 прим., пані Дарії Струць з Калішу — прекрасний вишитий рушник, Юр. Косача — 1 кн., І. Коровицького з Варшави — 1 книга, проф. О. Шульгина — 1 мемуар, інж. М. Сіборського — 2 прим., В-ва «Світ Дитини» — 1 кн., В-ва «Книгозбірня Вістника» — 1 кн., проф. О. Мицюка з Праги — 1 кн.

Всім жертводавцям та прихильникам Рада Б-ки складає щире подяку.

- Загальні збори батьків дітей четвертої Української Школи в Парижі відбулися в неділю, 26 лютого с. р. На зборах цих, в наслідок демісії голови Ревізійної Комісії, було обрано нового голову тієї комісії, — п. М. Ковальського, — було прийнято постанову про дозвіл батьків для дітей організувати пластові гуртки, та розглянуто біжучі справи.

Після закінчення зборів відбувся родинний чай, на якому були присутні, разом із своїми батьками та матерями, й де-які діти Української Школи.

У Польщі

— Чергове засідання історичної секції Комісії для дослідів польсько-українських проблем відбулося в помешканні Українського Наукового Інституту в Варшаві 18 лютого с. р. Доповідь на засіданні прочитав д-р С. Кенсвіч на тему «Адам Сапєга й українське питання».

— Діяльність Союзу Українок-Емігранток у Варшаві. На загальних зборах 24 листопада 1937 р. обрано Управу Союзу в складі: п. М. Лівницька — голова, п. С. Лукасевичева — заст. голови і скарбничка, п. М. Науменкова — секретарка, п. Н. Розумівна — керівницка культурно-освітньої секції, п. О. Шайдевичева керівницка гуманітарної секції, п. Г. Винник-Марченкова — керівницка міжорганізаційних зв'язків.

Головну увагу Управа спрямувала на культурно-освітню працю в межах Союзу. Щотижня відбуваються клубові сходи Союзу, на яких збираються і старші представниці Союзу, і жіноча молодь.

На цих сходинах п. Н. Холодна, фактична їх організаторка та керівницка, виступила з цілою низкою відчитів, з-поміж яких заслуговує на особливу увагу про «Завдання українського жіноцтва при сучасному положенні українського народу» та огляд творчости видатніших новочасних письменників та поетів: Мосендза, Антонича та ин.

Як ширше завдання, Управа ставить собі організування товариського життя української еміграційної колонії в Варшаві. З цією метою влаштовано цілий ряд вечірок: традиційні «Андрийки» 12 грудня мин. р., ширші клубові сходи з танцями 23 січня с. р., а під час різдвяних свят вечірку-ялинку з дуже різноманітним і цікавим для дітей програмом: з дідом-Морозом, з забавами, декламаціями та спі-

вами, що їх виконували самі діти під фаховим керівництвом п. п. О. Козаківни та Н. Розумівни. Нарешті 5 лютого Союз влаштував репрезентаційну вечірку з концертом, в якому взяли участь п. М. Валійська (спів), п. Н. Пухальська (спів), п. Н. Поповичева (декламація), п. М. Ольховий (спів), п. Стахів (декламація) і п. Ю. Нуменко (акомпанімент). Після солових точок програму п. М. Валійська і п. М. Ольховий заспівали фрагмент опери «Запорожець за Дунаєм». Захоплена публіка не поскупила оплесків для артистів, що мистецькою грою та співом воскресили перед її очима рідний образ українського побуту.

Дуже настроєво, з повним розумінням і відчуттям кожного виразу продекламувала п. Н. Подовичева вірші поеток — Н. Холодної, О. Теліги та ин. Взагалі треба сказати, що давно вже варшавська еміграційна колонія не мала так добре виконаного програму концерту, як на цих вечірницях. Успіх був великий, матеріальний і моральний. Треба зазначити, що взагалі всі вечери Союзу Українок-Емігранток дають матеріальний прибуток.

Значну частину прибутків Союз Українок обертає на виплату допомоги, особливо на платню за навчання сиріт та дітей незаможних батьків. До здійснення одного з великих своїх завдань — будови бурси для українських сиріт-дівчат Союз ще не встиг зібрати відповідних засобів. Але Управа напружує в цьому напрямі всі свої сили, шукаючи матеріальної підтримки серед українського громадянства.

Ще одне завдання зарисувалося перед Союзом цілком недавно — утворення драматичної секції. Прийняти на себе керівництво цією секцією і режисуру згодилася ласково — на запрошення Союзу — відома артистка п. Н. Дорошенкова. Її ім'я дає запоруку, що варшавська українська колонія матиме незабаром власні театральні вистави на високому рівні.

В найближчому майбутньому Управа приступас до влаштування академії в пам'ять Марка Вовчка, літературних вечерів, присвячених творчості українських літературних лавреатів то-що.

Таким чином Союз Українок-Емігранток, маючи перед собою широке поле праці, сміливо та бадьоро йде назустріч вимогам життя.

Г. Винник - Марченкова

— Свято Крут у Ковелі. Двадцять річницю героїської смерті українських юнаків, що віддали своє життя в боротьбі за Українську Державу під Крутами, українське громадянство м. Ковеля урочисто відзначило 30 січня с. р.

Вдень в українській св.-Благовіщенській церкві відправлено було урочисту службу Божу й панахиду, а ввечері в Товаристві «Союз Українок» влаштовано було академію.

Службу Божу й панахиду правив о. Іван Губа. Хором керував д-р М. Пирогов.

Посеред церкви, на аналої, застеленому червоною китайкою із золотим тризубом, поставлено було коливо й три книші, а навколо було прибрано зеленню, на якій завішено жовтоблакитну й жалібну стрічку, з написом вгорі: «1918-1938». Церкву було переповнено громадянством.

Перед панахидою п.-о. Іван Губа вголосив змістовну й дуже патріотичну промову, присвячену крутянським героям. Закінчив о. І. Губа своє слово закликом про складення пожертв для українських сиріт, батьки яких приймали участь у визвольній боротьбі. (Зібрану потім суму переслано було до 1) Української Школи ім. Лесі Українки у Варшаві, 2) Української Школи ім. С. Петлюри в Каліші та 3) Української Бурси ім. С. Петлюри в Перемишлі).

Глибоко зворушлива промова

о. Івана викликала у багатьох присутніх сльози і навіть ридання. «Вічну пам'ять» і після панахиди «Боже великий, єдиний», які чудово виконав український хор, присутні вислухали навколюшках.

На академії в «Союзі Українок» при вході на сальо збиралися датки на надгробний пам'ятник одного з крутянських героїв бл. п.: Ігоря Лоського, якого поховано у Львові. Доповідь про Крути і взагалі про боротьбу України з Московщиною в XVII-XX століттях вголосив п. С. Підгірський. Пам'ять героїв Крут вшановано встановленням і хвилиною мовчанки.

По доповіді чергувалися декламації та співи українського хору під проводом д-ра М. Пирогова.

Сцену було удекоровано українськими національними прапорами і золотим тризубом. Сальо було переповнено громадянством, більше молоддю. Закінчилась академія співом «Заповіту» та молитвою «Боже великий, єдиний».

Вшанування пам'яті героїв Крут спільними силами українського громадянства свідчить про зрозуміння ваги чину нашої молоді під Крутами з перед 20 літ, як рівно-ж зрозуміння небезпеки з боку Московщини всіх одтінків, особливо в теперішній мент. К.

В Німеччині

— В Українському Науковому Інституті в Берліні 18 лютого с. р. відбулася доповідь німецькою мовою доц. д-ра Георга Штадтмюлера на тему «Грецький елемент і грецька культура на Україні».

На пресовий фонд «Тризуба»

На пресовий фонд «Тризуба» склали пожертви: проф. І. Кабачків — 50 фр., п. І. Шаповал — 10 фр.

НОВІ КНИЖКИ І ЖУРНАЛИ

— Сокільські Вісти, часопис, присвячений тіловихованню. Ч. 2, лютий 1938. Львів.

— Звіт з діяльності Управи Товариства Прихильників Української Господарської Академії (ТНУГА) за час від 1. І. 1937 до 1. І. 1938.

Українська Бібліотека ім. С. Петлюри в Парижі

й читальня при ній (41, rue de la Tour d'Auvergne, P a r i s 9) :
відкрита в середу й четвер — 6-9 г., суботу — 4-8 і в неділю — 2-6

При Бібліотеці Музей С. Петлюри

В читальні 90 органів преси — журналів, газет, бюлетенів з різних країн, де живуть українці.

Книжки видаються додому. За читання 5 фр. у місяць (за одну книгу) і 25 фр. безпеки.

Коштом читача висилаються книги тако-ж і на провінцію.

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕХНИЧНО - ГОСПОДАРСЬКИЙ ІНСТИТУТ П О З А О Ч Н О Г О Н А В Ч А Н Н Я

приймає безперервно вище студентів та курсантів на :

1. Високошкільний Економічно - Кооперативний Відділ. 4 роки. Дас всебічну фахову освіту, необхідну для праці в кооперативних і громадських установах та приватних підприємствах. Вартість студій та підручників біля 80 зол. пол. за семестр.
2. Висока Школа Політичних Наук. 3 роки. Підготовляє до громадської, політичної та журналістичної діяльності. Вартість студій та підручників біля 70 зол. пол. за семестр.
3. Високі Курси Громадської Агрономії. 1 рік. Докладно навчають про форми й методи переведення громадсько-агрономічної праці серед українського населення.
4. Технікум Сільсько-Господарської Промисловости. 2 роки. Дас фахові знання з різних галузів промисловости, що працює на с.-г. сировині.
5. Вищі Курси Українознавства. Півтора роки. Систематично ознайомлюють про минуле й сучасне України та українського народу, його культурні скарби і підстави матеріального добробуту. Вартість студій та підручників біля 35 зол. пол. за семестр.
6. Курси Бухгалтерії. 1 рік. Підготовляють книговодів для праці в установах і підприємствах. Вартість студій та підручників біля 25 зол. пол. за семестр.
7. Курси мов : англійської, німецької та французької. Уможливають опанувати світові мови для користування чужеземною літературою і пресою. Вартість студій кожної мови з підручниками біля 35 зол. пол. за семестр.
8. Короткотермінові Курси : а) Пасічництво, б) Американське промислове пасічництво, в) Садівництво, г) Городництво, ґ) Консервація та перероблення садовини й городини, д) Оброблення шкіри, е) Миловарство, є) Радіотехніка, ж) Фотографія, з) Теорія музики.

Жадайте проспекти з програмами, правилами вступу й таксами оплат. Висилаються безплатно. На ширшу відповідь присилайте пошту міжнародною марку. Можна замовляти тако-ж лише самі підручники. Цінники висилаються безплатно. Прохання надсилати на адресу: **Ukrajinský Technicko-Hospodářský Institut, P o d ě b r a d y , Z á m e k , T e č e s l o v a q u i e .**

ДО ХВАЛЬНИХ УКРАЇНСЬКИХ ЦЕНТРАЛЬНИХ УСТАНОВ, ТОВАРИСТВ І ОРГАНІЗАЦІЙ

П'ять років тому Товариство «Музей Визвольної Боротьби України» в Празі визначило день свята проголошення двох великих історичних актів 22 січня 1918 р. та 22 січня 1919 р. про самостійність і соборність України — днем Музею Визвольної Боротьби України.

З нагоди 20-літнього ювілею з дня проголошення самостійності України Управа Товариства «Музей Визвольної Боротьби України» звертається до всіх українських установ, товариств і організацій з великим проханням перевести у себе збірку пожертв на завершення справи будови Дому для Музею в Празі та закликати всі свої філії до влаштування гуртових збірок на згадану мету протягом ювілейного 1938 року.

Зібрано за цей час округло 200 тисяч кч., але цієї суми замало, щоб будувати або купити Дім. Бракує ще принаймні 10 тисяч доларів до суми, потрібної для будівлі скромного двоповерхового Дому та на його внутрішнє спеціальне урядження для потреб Музею.

Нехай кожний український громадянин, кожна українська громадянка, кожна українська установа чи організація близько візьме до свого серця наш заклик: протягом ювілейного 1938 року збудуймо Дім для Музею в Празі!

З правдивою пошаною

За Товариство МВБУ :

Голова - А. Яковлів

Секретар Ст. Сірополко.

В Гаарлемі, в Голандії, передчасно відійшов у вічність
на 40 році життя співробітник «Тризуба»

Микола Машків - Вайда

про що з жалем повідомляє Редакція.

тижневик політики, культури, громадського життя та мистецтва, заснований р. 1925 Симоном Петлюрою, виходить в 1938 році по-старому з доповненим складом співробітників, новими видатними літературними силами.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ НА 1938 РІК

У Франції на рік — 80 фр., на півроку — 40 фр., на три місяці — 20 фр.
на один місяць — 10 фр.

	1 рік	½ року	3 місяці	1 міс.	Окр. чис.
ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА	100 к. ч.	50 к. ч.	25 к. ч.	13 к. ч.	3,5 к. ч.
ПОЛЬЩА	22 зол.	11 зол.	5,5 зол.	2 зол.	0,60 зол.
РУМУНІЯ	550 леїв	300 леїв	150 леїв	50 леїв	25 леїв
НІМЕЧЧИНА	13 мар.	6,5 мар.	3,5 мар.	2,5 мар.	0,75 мар.
СПОЛ. ШТАТИ П. А.	3,5 дол.	2 дол.	1,5 дол.	0,75 дол.	0,15 дол.
КАНАДА	3,5 дол.	2 дол.	1,5 дол.	0,75 дол.	0,15 дол.
БЕЛЬГІЯ	25 бельг.	13 бельг.	7 бельг.	2,25 бельг.	0,75 б.
БОЛГАРІЯ	250 лев	150 лев	60 лев	25 лев	6,50 лев
ЮГОСЛАВІЯ	140 дин.	70 дин.	35 дин.	12 дин.	3 дин.

В Парижі набувати в книгарні «Maison du Livre», 9, rue de l'Eperon, Paris 6.

ЧОМУ НАЛЕЖИТЬ ПЕРЕДПЛАЧУВАТИ «ТРИЗУБ»?

Між передплатниками «Тризуба» в Польщі, особами й організаціями, що до 10 березня с. р. надішлють відповідь на це питання і матимуть владену передплату хоч би за біжучий квартал, — буде розльовано 25 додаткових книжкових премій. Головні премії:

1) «Атлас України і сусідніх земель» - нагляд Українського Видавничого Інституту у Львові. Ціна 35 зол.

2) «Українсько-московська війна 1920 р.». Документи під редакцією ген. В. Сальського, впорядковані ген. П. Шандруком. Ціна 15 зол.

- 3) С. Сірополько. Народни освіта на совітській Україні. Ціна 10 зол.
- 4) Альбоми «Дереворитів» Українського Гуртка «Спокій». Ціна альб-

бому 3 зол. 50 гр.

Серед інших премій : С. Русова — «Мої спомини» (ціна 3 зол.), В. Садовський — Національна політика совітів на Україні (ціна 5 зол.), Р. Смаль-Стоцький — Українська мова в совітській Україні (ціна 5 зол.), Ю. Лица — Нотатник. Новелі, та інші.

Премії висилатимуться за кошт ІІІ. Передплатників.

Короткі й ясні відповіді належить надсилати на адресу представника «Тризуба» в Польщі: І. Пиповецький, Wilcza 45, m. 3, Warszawa (до 10 березня с. р.).

Редакція і адміністрація : 41, rue de La Tour d'Auvergne. Paris 9

Для переказів у Франції: «Le Trident», chèque postal 898.50, Paris.

Редарче — Комитет

Адміністратор : Іл. Косенко

Le Gérant : **M-me Perdrizet**

Imprimerie L. BERESNIAK, 12, Rue Lagrange, Paris (5).